Årgang 21- Nr. 1 Februar 2012

Værløseegnens Historiske Forening

afholder generalforsamling lørdag d. 24. marts 2012 kl. 14.00 i Satellitten, Bymidten 46, 3500 Værløse

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning om sidste års virksomhed samt arbejdsplaner
3. Fremlæggelse af revideret regnskab for 2011
4. Budget for kalenderåret 2012
5. Fastlæggelse af kontingent for 2013
6. Indkomne forslag
7. Valg af formand. Flemming Holm-Larsen er på valg, modtager genvalg
8. Valg af øvrige bestyrelsesmedlemmer samt suppleant. På valg til bestyrelsen er Niels Bødker Thomsen og Gurli Thuneby, begge modtager genvalg. Der skal desuden vælges en ny suppleant
9. Valg af revisor og revisorsuppleant. Torben Andersen er på valg som revisor, og Erik B. Mikkelsen som revisorsuppleant. Begge modtager genvalg
10. Eventuelt

Regnskab for 2011 kan ses på Mosegaarden og på hjemmesiden fra d. 12. marts 2012. Forslag til pkt. 6 skal være formanden i hænde senest 1 uge før generalforsamlingen pr. post eller mail: Langkær Vænge 86, 3500 Værløse eller flemming@holmlarsen.dk
Aht. evt. afstemning bedes foreningens medlemmer medbringe sidste nummer af Bavnen med påtrykt navn som dokumentation for medlemskab.

Efter generalforsamlingen vil der blive serveret kaffe og kage, og herefter vil feltarkæolog, mag. art. Camilla Haarby Hansen holde foredrag om arkæologiske fund mv. ved udgravningerne til Metro Cityringen i København.
Tag meget gerne gæster med, men kun medlemmer har stemmeret.

Med venlig hilsen, Bestyrelsen

Få en hyggelig eftermiddag på Mosegaarden, hent selv dit årsskrift og slå flere fluer med ét smæk!

I første halvdel af marts 2012 uddeles Årsskriftet 2011 til medlemmerne på sædvanlig vis.

Gennem tiderne har frivillige uddelere bragt årsskriftet direkte ud til medlemmerne, men i 2012 vil vi forsøge at *supplere* denne uddeling med en ny, anderledes og forhåbentlig hyggeligere metode: Du kan den **lørdag 25. februar 2012** selv hente dit årsskrift ved **ÅBENT HUS PÅ MOSEGAARDEN kl. 12.00-15.00.**

Arrangementet d. 25. februar omfatter:
Der vil blive serveret et glas vin, hvid eller rød, du får udleveret dit årsskrift og følgebrevet og kan efter ønske betale kontingentet, så alt er afklaret, når du igen forlader Mosegaarden. Vil du hellere betale på en anden måde, fremgår mulighederne af følgebrevet.
Kontingentet er på 150 kr. for enkeltmedlemmer og 200 kr. for familie og firma. Indbetalingskort og medlemsnummer fremgår af følgebrevet. Hvis du vælger at betale med det samme, bedes du være venlig at have aftalte penge med.

Der vil være flere bestyrelsesmedlemmer til stede, og du kan få en god og hyggelig snak med dem og andre medlemmer.

Der er fordele for begge parter. Du kan få en hyggelig eftermiddag med foreningssnak, du får dit årsskrift tidligt, og du har mulighed for at betale dit kontingent for 2012 uden gebyr.
Vi sparer at uddele de afhentede numre af årsskriftet og får muligheden for en snak med vores medlemmer. Vi vil meget gerne diskutere foreningens drift og lytte til gode forslag.

NB! Hvis du ikke kan komme på denne dag, vil du på sædvanlig måde modtage dit årsskrift i brevkassen sammen med følgebrevet. Bemærk, at det efter 1. januar 2012 koster kr. 30 i gebyr til postvæsenet at betale på posthuset eller i banken.

Ved generalforsamlingen d. 24. marts, vil der ligeledes blive mulighed for at betale kontingent.

Venlig hilsen
Flemming Holm-Larsen

Fra det gamle Værløse
Kan du kende stedet? Bemærk HB-skiltet i baggrunden.
Ellers kan du se svaret på side 15.

De arkæologiske undersøgelser i forbindelse med Metro Cityringen

Af Camilla Haarby Hansen

Københavns Museum udfører i disse år arkæologiske udgravninger i forbindelse med anlæggelsen af Metro Cityringen. Undersøgelserne ved Assistens Kirkegård og Kongens Nytorv er tæt på færdiggjorte, på Rådhuspladsen er man halvvejs i udgravningen og de egentlige udgravninger ved Gammel Strand forventes påbegyndt i sommeren 2012.

De fund og strukturer, der allerede nu er fremkommet på Kongens Ny-torv og Rådhuspladsen bidrager i høj grad til vor viden om Københavns historie i middelalderen og renæssancen. De to udgravninger ligger lige der, hvor byens henholdsvis østlige og vestlige afgrænsning befandt sig i høj- og senmiddelalderen, og resultaterne af udgravningerne kan derfor hjælpe med at belyse de hændelser, der fandt sted umiddelbart indenfor og udenfor byen ved det daværende Østerport og Vesterport.

På Kongens Nytorv fremkom portbygningen fra middelalderens Østerport samt dele af voldgraven, der udgjorde byens grænse mod øst. Dertil nogle træplanker, der måske er identiske med "Byens planker", som kendes fra skriftlige kilder fra den tidlige middelalder. Langs med Lille Kongensgade udgravedes et system af grøfter, der var fyldt med organisk materiale – grøfterne stammer sandsynligvis fra den tidlige middelalder og kan have udgjort afgrænsningen af en bebyggelse på det område, hvor Magasin ligger i dag.

På Rådhuspladsen undersøges dele af befæstningshistorien fra 1200-tallet og frem til midten af 1800-tallet – voldgrave og byporte (Vesterport) er set i hele tre faser. En hidtil ukendt kirkegård fra 1100-tallet er dukket op på den vestlige del af Rådhuspladsen og dele af vejen ind til byen er registreret sammen med spor af omfattende håndværksaktiviteter i et område, der antageligvis lå udenfor byen i middelalderen.

I forbindelse med Metro Cityring-undersøgelserne arbejder Københavns Museum med tre overordnede temaer: Københavns urbanisering, livet i byen og indbyggernes levevilkår i København gennem tiden. Med udgravningerne har vi mulighed for at få besvaret mange store og mindre spørgsmål om Københavns og københavnernes historie fra middelalderen og frem – men fundene fra udgravningerne giver også anledning til en masse nye spørgsmål og mange nye historier.

Kom og hør Camilla Haarby Hansens interessante foredrag lige efter generalforsamlingen d. 24. marts 2012. Alle er velkomne!

Bestyrelsen

Arkæologiske udgravninger i forbindelse med anlæggelsen af Metro Cityringen

Arrangementer forår og sommer 2012

Søndag 19. februar kl. 14
Søndagsfortælling med café: Henning Hvidemose fortæller om Værløse skolevæsen – set gennem egne "briller".
Sted: Mosegaarden

Onsdag 22. februar kl. 19.30
"Kokkepigen" Inge Mette Pedersen fra Frilandsmuseet fortæller om, hvordan man for 100 år siden lavede mad dagligt til 10-12 mennesker.
Sted: Grundtvigsalen, Værløse Kirke

Lørdag 25. februar kl. 12-15
Særarrangement for medlemmer: Besøg os på Mosegaarden og få dit Årsskrift. Læs om dagen s. 2.

Søndag 11. marts kl. 14
Søndagsfortælling med café: Tidligere bygningsinspektør, Niels Ottar Hansen, fortæller om "Der var engang". Han kom til Værløse i 1947, da socialdemokraten Poul Hansen i 1946 havde afløst venstremanden Poul Hauch som sognerådsformand, og hvor det var besluttet, at der skulle udarbejdes dispositionsplaner for byer med mere end 1.000 indbyggere. Trods sin høje alder – 93 år - er Niels en levende fortæller med en stor hukommelse.
Sted: Mosegaarden

Lørdag 24. marts kl. 14
Generalforsamling i Værløseegnens Historiske Forening, se dagsorden på forsiden og omtale af foredraget s. 4.
Sted: Satelitten, Bymidten 46

Onsdag 18. april kl. 19.30
Dr. phil. Klaus Ebbesen fortæller om Danmarks stendysser og jættestuer. Læs den første af tre artikler om emnet s. 12.
Sted: Grundtvigsalen, Værløse Kirke

Søndag 22. april kl. 14
Søndagsfortælling med café: Ulrick Moos spiller og fortæller om spillemandstraditionen. Se omtalen s. 8.
Sted: Mosegaarden

Mandag 7. maj kl. 18.30
Furesø Arkæologigruppe arrangerer rydning af runddyssen i Præsteskoven, se omtalen s. 9. Mødested: På P-pladsen ved Christianshøjvej og grusvejen ind til Præsteskoven

Søndag 13. maj kl. 13
Forårsturen: En ca. 3 timer lang vandretur med historie og natur gennem den vestlige del af Lille Hareskov. Se omtalen s. 10.
Mødested: P-pladsen ved den vestlige ende af Fægyden ved Skovlystvej

Tirsdag 5. juni kl. 13
Grundlovsdag vil lektor Ulrik Langen fortælle om hundemordet i Vimmelskaftet set i forhold til Grundloven.
Sted: Mosegaarden

Husk at sætte X ved:
Søndag 19. august: Håndværks- og Markedsdag
Søndag 23. september: Efterårsturen
Søndag 28. oktober: Så syng da Furesø

Det er mellem Farum Lokalhistoriske Forening og Værløseegnens Historiske Forening aftalt, at vore medlemmer har gensidig adgang til hinandens arrangementer. Vi er meget velkomne i Farum. Følg med i, hvad de byder på under www.farumlokalhistoriskeforening.dk, se under Kalender-Arrangementer.

Søndagsfortælling med café d. 22. april kl. 14 på Mosegaarden

Ulrick Moos, der er "forspiller" i Værløse Folkemusikanter, fortæller om spillemandsgruppen gennem 30 år og om spillemandstraditionen i almindelighed. I gamle dage var det utænkeligt at sende invitationer til bryllup, runde fødselsdage og andre fester, før man havde sikret sig, at spillemanden og kogekonen var til rådighed på dagen. Spillemanden var normalt alene om jobbet. Hos storbonden kunne der dog være råd til en duo eller trio, men spillemandslaug på 20 mand som Værløse Folkemusikanter var helt ukendt. Værløse Folkemusikanter spiller dog nogle af de samme numre, man hørte på landet i gamle dage, men nu arrangeret for flere instrumentgrupper.

Ulrick medbringer fiolen og giver prøver på spillemandsmusikken, både ældre og nyere musik, foruden eksempler på Værløse Folkemusikanters udenlandske repertoire: Svensk, irsk, cajun, klezmer m.m.

Er der plads på gulvet, instruerer Ulrick i et par af de mest populære kædedanse for at understrege, at spillemandstraditionen ikke var tænkt til koncertbrug, men derimod til dans. Der var meget falskspilleri blandt gamle dages spillemænd med deres grove hænder, men det spillemanden blev bedømt på, var ikke så meget renhed som "tavet", dvs. om musikken var god til en svingom.

Rydning af runddyssen i Præsteskoven

Mandag den 7.maj kl. 18.30

Mødested: På parkeringspladsen ved Christianshøjvej og grusvejen ind til Præsteskoven.
Efter at eneboeren i Præsteskoven er død, er det blevet tid at rydde dyssen, som eneboeren i en periode anvendte som losseplads. Foruden at rense dyssen skal vi rydde træer og buske omkring dyssen og herunder fjerne noget af bevoksningen på hulvejene, som går helt op til og forbi dyssen. Ligeledes skal vi sikre, at det bliver lettere at gå frem til dyssen fra skovvejen.
Inden vi går i gang, vil der blive fortalt om dyssen og hulvejene.
Rydningen sker i samarbejde med Naturgruppen og Skov- og Naturstyrelsen, Østsjælland, som stiller med mandskab og rydningsmateriel, og som giver øl og vand.
Medbring havesakse, høgenæb, save og ikke mindst arbejdshandsker. Alle er velkomne.

Furesø Arkæologigruppe

Runddyssen, der skal ryddes i Præsteskoven *Foto: Niels Bødker Thomsen*

Værløseegnens Historiske Forenings forårstur 2012

En vandring med historie og natur gennem den vestlige del af Lille Hareskov

Søndag den 13. maj 2012 kl.13

Mødested:	Parkeringspladsen ved den vestlige ende af Fægyden og ved Skovlystvej
Fortællere:	Repræsentanter fra Værløseegnens Historiske Forening
Varighed:	Ca. 3 timer
Kaffepause:	Man bedes selv medbringe kaffe eller andet

Rundturen vil blive indledt med en fortælling om Syvstjernehus, hvorefter vi går til det nærliggende område med en dysse, Kelleren og andre stenanlæg. Her vil vi forsøge en ny tolkning af disse interessante anlæg. Vi krydser Skovlystvej og standser ved den store rillesten ved Sortehul. Herefter går vi gennem et nyskovet område, hvor der spirer digitalis overalt. I området er der mange savgrave. På vejen til skovens største vrangbøg kommer vi forbi endnu en rillesten. Videre frem på vej til en agernhave krydser vi nogle hulvejssystemer. Efter fortællingen om agernhaven standser vi på Hejrebakken og hører om et af egnens smukkeste udsigtspunkter gennem alle tider. Her drikker vi den medbragte kaffe. Herefter kommer vi forbi dyssen på Hejrebakken og en dysse ved foden af bakken, hvor der også er en meget tydeligt savgrav. Igen krydser vi nogle af egnens mest markante hulveje. Vi kommer forbi stedet, hvor ønskebøgen stod, og hvor der førhen var overtro og gøgl på spil. Langs vejen vil der blive fortalt løst og fast om fortid, historie og natur, og vi skal vandre på små skovstier og lære vores nyudsprungne skov nærmere at kende.

Forårsturens område i Lille Hareskov med hulveje.

Foto: Niels Bødker Thomsen

Minder fra Værløses ældste kommunekontor på Bygaden

Af Sophie Hansen

En dag, jeg særligt husker, var den dag, lærer Petersen kom og spurgte, om jeg kunne tænke mig at hjælpe til på kommunekontoret – bare 14 dage. Kommunesekretær Mørkeberg var rejst, fordi han ikke mere magtede arbejdet. Seminarieforstander Bredstrup var sognerådsformand, og der blev travlhed med at få orden i det igen. Lærer Pedersen var der en lang overgang, og flere andre hjalp også til.

Jeg var der i 8 år under forskellige sognerådsformænd og overordnede, Hauch som sognerådsformand i mange år, Spange som kommunesekretær i alle hans første år. Lærer Ougaard var fast medhjælper, når skattelisten skulle skrives. Jeg husker, fru Ougaard kom med kaffe og nybagt kringle, når vi i de sene aftentimer arbejdede med at få skattelisten færdig, så den kunne lægges frem til eftersyn næste morgen. Den gamle skatteopkræver, Frederik Olsen, en herlig gammel mand, var jo også fast mand der med sine skatteblanketter, som han selv skrev ud efter listen. Han beværtede os imellem med bolcher og karameller, han havde uindpakket mellem sit "lommeuld" fra sine store bolcheglas i den lille købmandsforretning i Bringe.

Dette uddrag af Sophie Hansens erindringer stammer fra "Barndom og ungdom i Værløse sogn 1899-1929"bragt i Årsskrift1967 s. 25-29. Før brugen af dette gamle kommunekontor blev krostuerne på Lille Værløse kro og Kirke Værløse kro brugt på skift.

Sophie Hansen skrev senere, at det gamle kommunekontor lå "overfor gadeposten". Her er gadebilledet med den gamle vandpost, som var i brug til ca. 1930.

Danske dysser er stenalderhøvdingenes grave

Af Klaus Ebbesen, koncernchef, dr. phil.

Stendysserne er nationale symboler. På billeder, pengesedler, frimærker, turistreklamer, vittighedstegninger og i TV-spot ser man de ca 5.500 år gamle stenaldergrave som symbol på noget typisk dansk. Sådan har det været siden nationalromantikkens dage i 1800-tallet. Derimod er det først for nyligt, at vi har opdaget, at stendysserne er bygget som grave for magtfulde stenalderhøvdinge, som levede for ca 5.500 år siden.

Der er mange stendysser i Danmark. Ialt ca. 2.300 dysser kan stadig ses i landskabet. Men endnu flere er i tidens løb blevet ødelagt af stenalderbøndernes stensøgende efterkommere. De store sten i stendysserne er gennem århundrederne blevet genbrugt til kirker, borge, veje, jernbaner og andre anlægsarbejder.

Det er beregnet, at der i sin tid blev bygget ca. 20-25.000 stendysser i det område, som i dag er Danmark. Men hvad der måske er endnu mere overraskende: Alle stendysserne er blevet bygget i løbet af kun et par hundrede år. Det afsløres både af de dødes gravgaver og de såkaldte kulstof 14-dateringer. Med en byggeperiode på kun ca. 300 år bliver det til opførelsen af ca. 8.300 stendysser om året, eller ca. 1½ færdiggjort stendysse om ugen! Året rundt og hver uge gennem ca. 300 år.

Som bekendt tillader vort klima ikke, at man bygger stendysser hele året rundt. I vintermånederne stoppes anlægsarbejdet sædvanligvis af frost og sne. I sæsonen er derfor snarere blevet færdiggjort en stendysse hver anden dag. Så der er tale om en bygningsmæssig kraftpræstation simpelt hen uden sidestykke i vort lands historie.

Og vel af mærke gennemført på et tidspunkt, som ligger godt 1000 år før egypterne startede på pyramiderne!

Ligesom pyramiderne er stendysserne kun bygget til et mindretal af befolkningen. Det er stenalderhøvdingenes monumentale gravminder. Som sådan vidner de om et stærkt organiseret samfund, hvor nogle mænd havde tilranet sig magten indenfor de lokale stammeområder.

Beretningen fortsættes i næste nr. af Bavnen.

Kom til Klaus Ebbesens foredrag om Danmarks stendysser og jættestuer

Onsdag d. 18. april, kl. 19.30, Grundtvigsalen, Værløse kirke

Langdyssen - Troldkirken ved Sønderholm

På en bakkeknold ved Limfjorden ligger en af landets flotteste langdysser i folkemunde kaldet Troldkirken.

Dyssen kaldes Troldkirken, fordi en trold på den anden side af Limfjorden engang så sig sur på Sønderholm. Trolden kunne ikke fordrage kirkens klokkeklang og kastede en kæmpestor sten over fjorden for at knuse tårnet. Stenen nåede ikke helt så langt, så nu ligger den som en imponerende dæksten over dyssekamret.

Kilde: Troldkirken.dk

Forandringer på Mosegaarden

2011 har været forandringernes år på Mosegaarden. Vi har først og fremmest fået nyt stråtag på vestlængen som følge af branden i marts. Dernæst foretages adskillige ombygninger og nyanlæg både ude og inde som forberedelse til udstillingsmæssigt at samle lokalhistorien for både Farum og Værløse på Skovgårds Allé 37.

Idé og tekst: Ellen Elisabeth Jensen

FØR

NU

Kopi af Lundsbakkegrav reetableres ved østlængens sydgavl

FØR

NU

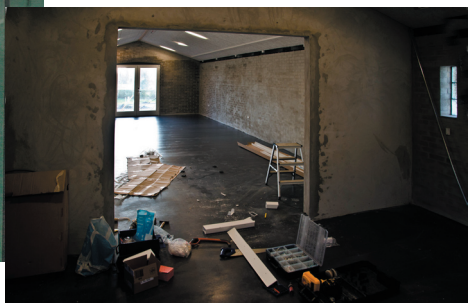

Nyt særudstillingslokale indrettes i tidligere nærmagsin

FØR

NU

Kommende handicaptoilet indrettes i tidligere værksted.

FØR

Fotos:
Ole Høy, Kaj E. Hermansen og Furesø Museer

NU

Mosegaarden efterår 2011 med nyt stråtag på vestlænge og med nyt indgangsparti med handicaprampe i vestlængens sydgavl

Bymidten har forandret sig en del siden de gamle gårde og huse blev revet ned fra slutningen af 1950´erne til begyndelsen af 1960´erne. Foto. Ole Høy

POST B
PP DANMARK

Afsender: Mosegaarden, Skovgårdsallé 37, 3500 Værløse

Kender du KultuNauten?

KultuNauten er en elektronisk kulturguide/kalender. En landsdækkende hjemmeside, der omtaler flest kulturelle arrangementer. Find den på ***www.kultunaut.dk*** og find det, der har din interesse ved at søge på emne eller sted. Det lokale kan også findes under ***www.furesoe.dk*** > SELVBETJENING > Kultur-Fritid

RESERVERET POSTVÆSENET

Værløseegnens Historiske Forening

Adresse: Mosegaarden, Skovgårds Allé 37, 3500 Værløse

Telefon: Sekretæren Ib Christensen, 4448 0265

Hjemmeside: www.vaerloesehistorie.dk

Bavnens redaktion

Gurli Thuneby, Flemming Holm-Larsen, David Holst, Niels Bødker Thomsen, Dieter Bolt.

Bemærkninger til Bavnens indhold gives til Gurli Thuneby, tlf. 4448 3202 eller i en mail til: thuneby@mail.tele.dk

Næste nummer af Bavnen udkommer i maj 2012

Sidste frist for stof er 1. marts 2012